

LSM 2689
9947

Tidning för Folkskolan.

Utgifven af Chr. L. Anjou och C. W. Kastman

under medverkan af folkskole-inspektörer och lärare vid folkskolelärare-seminarierna.
(Sextonde Årgången).

Nr 21.

Den 15 November.

1881.

Denna tidning utkommer med 2 nummer om 1 ark eller undantagsvis 1 nummer om 2 ark i hvarje månad, eller 24 ark för året. Prenumerationspriset för hel årgång är 1 Kr. 70 öre, postafgiften inberäknad. Prenumeration kan ske å alla rikets postkontor samt hos Herr Bokhandlare. Annonser om lediga tjänster intagas mot 8 öre pr petitrad. För öfrige annonser betalas 10 öre pr rad. Rabatt lemnas, då annons införes flera gånger. Annonser emottagas äfven af Unga Annonsbyrån i Stockholm till samma pris och på samma vilkor.

Innehåll: Den syntetiska och analytiska metoden vid katekesundervisningen. (En studie.) (Af J. G-n) — Berättelse om lappska småskolelärare- och lärarinneseminarier i Mattisudden verksamhet under läsåret 1880-1881 (af T. H. Svartengren). — Rikets folkskoleväsende år 1879. — Lediga tjänster.

Nu utkommet:

På P. Palmquists Aktiebolags förlag:

Lärobok i Geografi för Folkskolan.

Uppställd i enlighet med "Normalplan för undervisningen i Folkskolor och Småskolor"

af Dr. Carl Lind.

Lärare i Geografi vid Seminarium i Karlstad.

Pris inbunden 50 öre.

De Herrar Lärare, som önska taga kännedom om arbetet, erhålla ett ex. gratis, om adress insändes till P. Palmquists Aktiebolag, Stockholm.

(30)

I Bokhandeln har utkommit:

Räknelära för Folkskolan,

ordnad efter metersystemet och normalplanen,

af J. Ljungh.

Andra upplagan.

Lärobok i tvenne kurser, bunden à 1 kr.

Exempelbok. Småskolans kurs, kart. med facit, 25 öre.

” Folkskolans 1:a kurs 25 öre; 2:a kurs 30 öre.

Facit till 1:a kursen 25 öre, till 2:a kursen 20 öre.

Alla de sistnämnda äro kartonerade.

Vid kontant requisition hos utgifvaren för minst 10 kr. netto lemnas 20 proc. rabatt.

Arbetet har blifvit fördelaktigt bedömdt af pressen och särdeles af Mat. Naturv. Läroverkskommissionen.

I prisbillighet och exemplens rikhaltighet torde den kunna uthärda jemförelse med hittills utkomna räkneböcker.

(34)

KS M 2669
9947

Tidning för Folkskolan.

Utgifven af Chr. L. Anjou och C. W. Kastman

under medverkan af folkskole-inspektörer och lärare vid folkskolelärare-seminarierna.
(Sextonde Årgången).

N:r 21.

Den 15 November.

1881.

Denna tidning utkommer med 2 nummer om 1 ark eller undantagsvis 1 nummer om 2 ark i hvarje månad, eller 24 ark för året. Prenumerationspriset för hel årgång är 1 Kr. 70 öre, postafgiften inberäknad. Prenumeration kan ske å alla rikets postkontor samt hos Hrs Bokhandlare. Annonser om lediga tjänster intagas mot 8 öre pr petitead. För öfrige annonser betalas 10 öre pr rad. Rabatt lemnas, då annons införes flera gånger. Annonser emottagas äfven af Nya Annonsbyrån i Stockholm till samma pris och på samma vilkor.

Innehåll: Den syntetiska och analytiska metoden vid katekesundervisningen. (En studie.) (Af J. G-n) — Berättelse om lappska småskolelärare- och lärarinneseminiariets i Mattisudden verksamhet under läsåret 1880-1881 (af T. H. Svartengren). — Rikets folkskoleväsende år 1879. — Lediga tjänster.

Den Syntetiska och Analytiska Metoden vid Katekesundervisningen. (En studie).

(Forts. och slut fr. föreg. n:r.)

na, här är större än vid den syntetiska.

- 2) Den gifver lärjungarne en mera bestämd, klar och lefvande uppfattning af den lärosanning, som förut på ett eller annat sätt blifvit inhämtad; skingrar på detta sätt det dunkel, som den kan innehålla och lär dem, huru denna sanning skall i lifvet användas.
- 3) Den gifver jemförelsevis mindre tid än hvarje annan metod, som vill bibringa en klar och redig uppfattning af det, som genomgås.

Anm. Vål kunde man säga, att föredragsmetoden (den akroamatiska) fordrar ännu mindre tidsutdrägt; men då läraren vid begagnandet af denna ej kan på hvarje särskild punkt förvissa sig derom, att lärjungarne verkligen fatta och kunna tillägna sig hans läroframställning, så torde med denna tidsbesparing ej mycket vara vunnet.

- 4) Den kräfver väl understund afven något mindre beredsetid å

Vi hafva med den erfarenhet vi äga sökt framställa metoden sådan vi tänkt oss, att den borde användas vid undervisningen, med bortseende från den missbildning, hvori den fördom framträdte. Vi vilja nemligen icke såsom somliga förkasta *all utläsning*, därför att den blifvit missbrukad, ej ringakta *allt utfrågande* och *utvecklande* af ett visst redan känt innehåll, ehuru äfven detta kan leda till öfverdrift. Afsöndrande således slagget: öfverdrifterna å ömse sidor, må vi behålla kärnan; och under sådana förhållanden eger denna metod obestriddigen stora och viktiga förtjenster. Den erbjuder nemligen:

- 1) Lätta och fasta anknytningspunkter för lärarens förklarande undervisning, alldestund det material, som lärjungarne förut kän-

af folkskoleinspektören i Malmö Dr. A. O. Stenkula; till de öfriga sorterna lemnas beskrifning på tyska språket. Emballage fritt. Requisitioner expedieras mot kontant likvid eller efterkräf.

J. G. Heåbergs Bokhandel,
Malmö.

(19)

Ambulatoriska lärarebefattningen i Kalfsviks skoldistrikt; sökes hos ordf. i skolrådet, v. Pastor A. Emanuelsson, inom 60 dagar efter den 29 September, Adress: Kalfsvik, Kronobergs län. Lön enligt lag. (G 9430X3) (32)

Till vikariebefattning vid folkskolan i Wexjö stadsförsamling kunna kompetente sökande ingiwa ansökningar, åtföljde af vederbörliga betyg, före den nästkommande December till Ordföranden i nämnda församlings skolråd, under adress Wexjö. Vikariens arvode är 900 kronor årligen. (G. 10006X2) (35)
Wexjö i Oktober 1881.

Vid Malmö länslandstings nybildade småskolelärarinne-seminariet i Lund skola, med uppsägningstid, som genom afstal bestämmes, anställas 2:ne lärarinnor, af hvilka den ena skall meddela den hufvudsakliga undervisningen i läroämnena ooh dessutom bestrida de äligganden, hvilka tillkomma henne såsom första lärarinna, och den andra uppehålla undervisningen i seminariets öfningsskola och leda de praktiska öfningarna. Utom fri bostad och eldbrand erhåller den förre ett årligt arvode af 1,100 och den senare af 600 kronor. Ansökningar till dessa befattningar, hvilka tillträdas den 10 nästkommande Januari, torde, ställda till seminariets styrelse och åtföljda af behöriga betyg, före den 5 inständande December öfversändas till rektor P. Wingren i Lund. (G. 10487X1.)
Lund den 1ste November 1881.

(37)

Styrelsen.

I P. M. SAHLSTRÖMS BOKHANDEL i Linköping samt i rikets öfriga boklädor har utkommit å 1 krona:

Om själavården hos de sjuka.

Afhandling af J. C. HEUCH, Prest och Lärare vid det prakt.-teologiska institutet i Kristiania. Med förf. samtycke öfvers. af C. M. THOREN.

KSM 2669
9947

Tidning för Folkskolan.

Utgifven af Chr. L. Anjou och C. W. Kastman

under medverkan af folkskole-inspektörer och lärare vid folkskolelärare-seminarierna.
(Sextonde Årgången).

N:r 21.

Den 15 November.

1881.

Denna tidning utkommer med 2 nummer om 1 ark eller undantagsvis 1 nummer om 2 ark i hvarje månad, eller 24 ark för året. Prenumerationspriset för hel årgång är 1 Kr. 70 öre, postafgiften inberäknad. Prenumeration kan ske å alla rikets postkontor samt hos Hrs Bokhandlare. Annonser om lediga tjänster intagas mot 8 öre pr petitrad. För öfrige annonser betalas 10 öre pr rad. Rabatt lemnas, då annons inføres flera gånger. Annonser emottagas äfven af Uta Annonsbyrån i Stockholm till samma pris och på samma vilkor.

Innehåll: Den syntetiska och analytiska metoden vid katekesundervisningen. (En studie.) (Af J. G-n) — Berättelse om lappska småskolelärare- och lärarinneseminarierets i Mattisudden verksamhet under läsåret 1880-1881 (af T. H. Svartengren). — Rikets folkskoleväsende år 1879. — Lediga tjänster.

Den Syntetiska och Analytiska Metoden vid Katekesundervisningen.

(En studie).

(Forts. och slut fr. föreg. n:r.)

Vi hafva med den erfarenhet vi äro sökt framställa metoden sådan vi tänkt oss, att den borde användas vid undervisningen, med bortseende från den missbildning, hvori den fördom framträdt. Vi vilja nemligen icke såsom somliga förkasta *all utanläsning*, derför att den blifvit missbrukad, ej ringakta *allt utfrågande* och *utvecklande* af ett visst redan känt innehåll, ehuru äfven detta kan leda till öfverdrift. Afsöndrande således slagget: öfverdrifterna å ömse sidor, må vi behålla kärnan; och under sådana förhållanden eger denna metod obestriddigen stora och viktiga förtjenster. Den erbjuder nemligen:

- 1) Lätta och fasta anknytningspunkter för lärarens förklarande undervisning, alltenstund det material, som lärjungarne förut kän-
- na, här är större än vid den syntetiska.
- 2) Den gifver lärjungarne en mera bestämd, klar och lefvande uppfattning af den lärosanning, som förut på ett eller annat sätt blifvit inhämtad; skingrar på detta sätt det dunkel, som den kan innehålla och lär dem, huru denna sanning skall i lifvet användas.
- 3) Den gifver jemförelsevis mindre tid än hvarje annan metod, som vill bibringa en klar och redig uppfattning af det, som genomgås.

Anm. Vål kunde man säga, att *före-dragsmetoden* (den akromatiska) fordrar ännu mindre tidsutdrägt; men då läraren vid begagnandet af denna ej kan på hvarje särskild punkt förvissa sig derom, att lärjungarne verkligen fatta och kunna tillägna sig hans läroframställning, så torde med denna tidsbesparing ej mycket vara vunnet.

- 4) Den kräfver väl understundom äfven något mindre beredelsetid å

lärarens sida, om han blott en gång rätt tillegnat sig och förstått katekesens innebäll.

Anm. Härmed hafva vi ej velat säga, att läraren skall låta detta uttryck bli lika med "ingen beredelse", hvilket visserligen vore ett stort misstag och en sorglig försummelse. Dessutom torde det nog dröja länge, innan han, såsom sig bör, förstår katekesens rika innehåll och att rätt tillämpa det på sina åhörare, hvadan en beredelse, om ock kortare än för nybegynnare, alltid blir nödig äfven för den äldre läraren.

Men denna metod kan äfven ses från en annan synpunkt och då torde, äfven om den användes på bästa sätt, åtskilliga brister upptäckas, hvilka visserligen kunna i mer eller mindre mån göras oskadliga, men icke dess mindre kvarstå som olägenheter. Låtom oss då, innan vi fälla något bestämdt omdöme, äfven framställa dessa *olägenheter*, som vi trott oss finna dem vid detta undervisningssätt:

- 1) Det måste följdriktigt ställa skriften i senare rummet såsom bekräftande och förklarande den lärosanning, som på förhand är affattad, hvadan bibeln lätt kan blifva blott en lag- eller bekräftelsebok, som man endast vid förefallande behof behöfde anlita för att söka stöd för af kyrkan uttalade meningar, i stället för att vara sjelfva *urkunden* för den gudomliga uppenbarelsen och *i sig sjelf* en sammanhängande frälsningshistoria, från hvilken man borde *utgå*.
- 2) Det kräfvär icke litet arbete från barnens sida, då de skola inhemta och noggrant bibehålla i minnet det lärostycke, som skall utvecklas.
- 3) Det kan lätt, ifall det ej med all sorgfällighet begagnas, gifva anledning till värdslöshet och slentrian å lärarens sida samt till mekanisk utanläsning å barnens.

Slutsats. Af den framställning, som nu blifvit gjord, så väl af den

analytiska metodens ljusa sidor som ock af dess skuggsidor, framgår, att man äfven vid användningen af denna undervisningsform måste vara på sin vakt, på det man må kunna undvika de faror, hvilka den kan medföra, och i stället ernå de fördelar, som den, rätt begagnad, erbjuder. Vi kunna, det är sant, råka in antingen i den mekaniska utanläsningens torra öken eller i en för långt drifven utvecklings tjocka dimma; men intetdera behöfver ske med nödvändighet. Medelvågen, som alltid är god, der den finnes, bör här anlitas. Med iakttagande af denna medelväg kan ock utan tvifvel denna metod med verklig nytta begagnas. Och den har begagnats af store kateketer, hvilka hvarken försmått en sund utanläsning eller utveckling, ej heller skriftens och den kyrkliga beaktelsens värde. Allt beror derpå, huru man betonar det ena och det andra på den plats, der det förekommer. Vill man värdslost behandla skriften och "tumma" den efter egna eller andras förutfattade meningar, så torde väl anledning dertill gifvas icke minst i den förut behandlade metoden. Älskar man åter denna skrift och vill man låta henne tala, så finnes äfven här tillfälle och möjlighet att så betona den, att dess auktoritet i ingenting bör komma till korta. Rika tillfällen gifvas derjemte, såsom vi sökt visa, att äfven vid denna metod införa barnen i skriftens rika innehåll, ehuru man här handlar enligt det gamla ordspråket: "Att gömma det bästa till sist".

Jemföra vi nu de tvenne undervisningssätt, som vi i det föregående betraktat, med hvarandra, så torde at det sagda temligen tydligt skönjas, att den syntetiska metoden mera utslutande lämpar sig för *förberedelse* och den analytiska åter för *upphörande* af en lexa. En sådan mera djupgående förberedelse genom *synte-*

tisk undervisning torde likväl knappast behöfva företagas med andra än dem, som ej förut läst katekesen utan till; då deremot en kortfattad *analytisk* förberedelse torde göra tillfyllest för dem, som redan blifvit något så när förtrogna med dess innehåll. Vore det deremot fråga om att med dessa mera försigkomna anställa en mera utvidgad katekisation, hvilket väl i folkskolan i många fall knapt medhinner, alldenstund tiden är kort och barnens förstånd ännu ej tillräckligt moget, så kunde ju alltid det, som man ville tillägga, genom syntetisk katekisation förberedas, i sammanhang med det, som de redan känna.

Sedan vi sålunda sett, huru dessa metoder med afseende på *tidsordningen* för deras användande äro från hvarandra väsentligt åtskilda, så torde vi äfven böra påpeka, för hvilket kateketiskt *material* hvardera i allmänhet bäst lämpar sig. Att syntetiskt kateketisera öfver katekesens bibliska textord samt Luthers lilla katekes är visserligen icke omöjligt, men vore icke desto mindre, om man något så när tänkt sig in i förhållandet, ganska olämpligt. Biblens ord böra nemligen för oss hafva det värde, att vi icke genom mer eller mindre lyckade förståndsfrågor söka leda oss till dem, utan snarare från dem utgå, utveckla och förklara dem och så med ett ord analytiskt behandla dem. Äfven Luthers lilla katekes har af ålder haft den höga plats inom det kyrkliga medvetandet, och detta med rätta, att man ansett honom värd antagas till utgångspunkt för en tillräckligt vidsträckt och god kristendomsundervisning. I dessa fall synes derför den analytiska metoden företrädesvis böra användas.

Annorlunda förhåller det sig åter med den antagna förklaringen till Luthers lilla katekes. Vid författandet af denna har det gällt att icke så mycket framkomma med ett alldeles

nytt läroinnehåll, som fastmer att förklara, utveckla och förtydliga det redan i lilla katekesen gifna och detta icke blott med *egna* bestämningar utan äfven med *skriftens* ord. Här kan sålunda ej vara meningen att slafviskt binda läraren eller barnen vid vissa enstaka, förestafvade *ord* eller *uttryck*, utan att blott gifva honom och dem en fingervisning om det *innehåll*, som hans förklaring bör ega. Vill man derför utgå direkt från skriftens rika källa för att komma till samma lärosanning, så bör väl detta snarare räknas såsom en förtjenst än såsom ett missgrepp, alldenstund barnen då kunna lätt inse, huru lärosatsen tydligen framgår ur skriftens språk. Att det här icke kan bli fråga om att få den lärosanning, hvar till man kommer "till punkt och prick" i afseende på *formen* uttryckt så som katekesens, säger sig sjelft. Den afrundning och bestämdare affattning af lärostycket, som katekesen gifver, iakttaga sedan barnen med glädje vid öfverläsningen i hemmet. På detta område är således något, som hvarje erfaren lärare torde medgifva, lämpligaste platsen för den *syntetiska* katekisationen.

Men ehuru vi vid vår jämförelse af dessa metoder anvisat dem begränsade områden både med hänsyn till *tiden*, då de böra förekomma, och med hänsyn till det *material*, för hvilket hvardera bäst passar, så må likväl ingen tro, att de derför skulle vara alldeles *skilda* från hvarandra. Tvärtom inträda de, på ett innerligt sätt hjälpande och stödjande hvarandra, i hvarje katekisation, fastän alltid det hela öfver hufvud taget måste bära pregelu af den ena eller andra. Skulle jag t. ex. vid en analytisk katekisation under förutsättning af, att barnet kunde svara, fråga: När älska vi Gud öfver all ting? och barnet genom sin tystnad sviker denna min förmodan, så måste den syntetiska meto-

den tillgripas för att komma till rätta. Först sedan svaret på denna väg är funnet, må frågan ånyo upprepas, svaret redigt gifvas och undervisningen fortgå enligt ofvan angifna lärosätt. Har åter barnet vid en syntetisk katekisation svarat för vidlyftigt eller sådant, som man anar att det ej förstår, eller som det möjligen gissat sig till, så må svaret noga upplösas i sina särskilda delar; de delar afsöndras, som icke höra hit, och sedan upprepas i sin renare och noggrannare form. Här kommer då den *analytiska* metoden till hjälp på ett sätt, som af ingen lärare kan eller får förbises.

Härmed hafva vi då vunnit en afslutning i vår betraktelse af dessa båda lärosätt i fråga om katekesundervisningen. Vi hafva beskådat dem med vårt inre öga så väl hvar för sig som i förhållande till hvarandra. Genom att så visa läraren i vår ringa

mån den väg, han bör gå, för att om möjligt vinna ett godt resultat vid sin undervisning i detta viktiga ämne, hafva vi hvarken velat bespara honom en inre och djup beredelse, ej heller befria barnen från ett allvarligt och troget hemarbete. Såsom grundsats för vårt arbete på detta område må vi därför fasthålla, att hvarken förståndet bör odlas med åsidosättande af minnets bruk, ej heller minnet med förbiseende af förståndets och hjertats tillegnande af det inlärdade. Utanläsning måste öfvas, äfven om lexorna väl förberedas och rätt förhöras. Då först kunna äfven vi med fullt skäl instämma uti, hvad en man sagt: "Utanläsningen rätt bedrifven blir den grund, hvarur *insigtens* värblommor den ena' efter den andra uppspira, blickande emot sitt mål, frälsningens, salighetens eviga, klara ljus."

J. G—n.

Berättelse om lappska småskolelärare- och lärarinneseminarier i Mattisudden verksamhet under läsåret 1880—81.

4. Lärjungarne.

Vid höstterminens början anmälde sig 6 nya elever till inträde vid seminariet. Efter undergången godkändt prof blefvo de alla vid seminariet intagna och hafva under det gångna året utgjort första årsklassen. 2:dra klassen har bestått af 10 elever, hvilka alla vid vårterminens slut anmälde sig till afgangsexamen. Dessa 16 elever fördelas lika på båda könen, 8 manliga och 8 qvinliga, af hvilka 6 manliga i 2:a och 2 i 1:a samt 4 qvinliga i hvardera klassen. Deras helsotillstånd har under hela tiden varit tillfredsställande, hvilket måste anses såsom synnerligen lyckligt. då under den gångna vintern difteri el-

(Forts. och slut fr: föreg. N:r).

ler dermed beslägtad farlig sjukdom svårt härjade häruppe och äfven i Mattisudden lät sig förnimma. I allmänhet hafva de ock regelbundet bevisat undervisningen, hvarifrån en lappflicka från Malå kapellförsamling gör ett ofrivilligt undantag, i det hon, efter att först hafva erlagt böter och hotats med hemtning, måste till fots anträda den långa hemresan, för att i tingssak aflägga vitnesmål, hvilket i hennes skolgång förorsakade ett afbrott på omkring 14 dagar. Likaledes kan det sägas, att samtliga elever skickat sig synnerligen väl å lärorummet, hvadan de så till vida skulle hafva förtjänat högsta betyget för uppförande. Deremot hafva anmärk-

ningar mot fleras uppförande utom läroanstalten förekommit, hvarom anmälan skett hos stiftets biskop.

5. Öfningsskolan.

Svenska Missionsällskapets skola har fortfarande godhetsfullt varit upplåten för seminariielevernas praktiska öfningar. Barnen i denna skola hafva under det gångna året varit 12 till antalet, fördelade i sina klasser, hvilka alla vid de praktiska öfningarna användts.

6. Undervisningsmaterielen.

har under året ökat med en reliefglob, en samling apparater för läran om metersystemet, bestående af 1 meterstäng, 1 kubikmeter, ett sammansätta af stänger, 1 delbar kubikdecimeter, 1 väggtafla föreställande kvadratmetern, 1 cylindriskt och 1 koniskt litermått af bleck, 1 tiolitermått af trä, 1 kilogramvigt af jern, 1 do af messing, 1 tabell öfver metersystemet och 50 exemplar af den nya katekesen med svensk och lappska text, hvilket alltsamman erhållits som gåfva från Kongl. Ekklesiastik-Departementet. Inköpts har en helbibel i skinuband.

7. Seminariilokalen,

som tarfvar en grundlig reparation, är den förut begagnade.

8. Stipendier.

Vid höstterminens slut utdelades de af Kongl. Maj:t nådigst anslagna 1,500 kronor med 100 kronor åt hvar och en af 15 elever, hvarjemte den 16:de erhöill det till kassan föregående termin återburna stipendiet på 100 kronor. Vid vårterminens slut utdelades 1,600 kr. med 100 kr. åt hvarje elev.

9. Inspektion.

Folkskoleinspektören och visitatorn m. m. herr kyrkoherden J. Læstadius i Jokkmokk har i egenskap af seminariets inspektor öfvervakat undervisningens gång och vid flera tillfällen under årets lopp inspekterat

läroanstalten. Dessutom har Landshöfdingen och Kommendören H. A. Widmark i Luleå gjort seminariet en stor ära och glädje dermed att han en dag under höstterminen åhörde flera efter hvarandra följande lektioner.

10. Examina.

Afgångsexamen förrättades d. 22 sistlidne Juni med andra klassens 10 elever, hvilka alla godkändes. Detta år har således lappska småskolelärare- och lärarinneseminariet i Mattisudden kunnat ställa 10 *ulexaminerade elever, af hvilka 6 manliga och 4 qvinliga*, till lappska småskolans tjänst. Det förtjenar bemärkas, att af dessa 4 qvinliga elever 2 st. redan hafva erhållit ordinarie platser inom Jokkmokks församling såsom kringflyttande lärarinnor och att de 2 återstående redan hafva anmält sig hos rektorsembetet vid Umeå folkskolelärarinneseminarium, för att vid nästa läsårs början derstädes undergå inträdesprof. Kl. 9 f. m. kl. 2 e. m. hördes de afgående eleverna i de teoretiska ämnena, sång och musik. Kl. 4-7 e. m. aflade de prof på sin undervisningsförmåga. Seminariets inspektor ledde examen och hemförlofvade eleverna med ett anslående och allvarligt tal, i hvilket han lade dem på minnet, att icke blott för hufvudet, utan äfven för hjertat; icke blott för skolan, utan äfven för lifvet och lefvernet draga nytta af undfångna lärdomar. Såsom uppmuntran att för framtiden lägga sig all vinning om nit och allvar i småskolans tjänst, men icke såsom belöning för ådaga-lagdt välförhållande och flit, erhöillo de hvar sitt exemplar af normalplanen och af uppsatsen om coloradoskalbaggen.

Årsexamen med första klassens 6 elever egde rum den 23 Juni mellan kl. 9 f. m. och kl. 1 e. m.

Mattisudden den 12 Juli 1881.

T. H. Svartengren, Seminariiförest.

Rikets folkskoleväsende år 1879 *).

I.

I den literatur, som behandlar vårt folkskoleväsende, ingå bland annat den i Bidrag till Sveriges officiella statistik intagna berättelsen om "Folkundervisningen" för år 1868, "Folkskoleinspektörernas berättelser om folkskolorna" (senast för åren 1872—76). "Tidning för folkskolan" m. m. Den, som önskar få en närmare öfversigt af rikets folkskoleväsende i dess helhet under de senaste åren, har således att vända sig företrädesvis till de båda sist anförda källorna, men dessa äro på en gång både för vidlyftiga och för ofullständiga att kunna lemna en sådan öfversigt. Inspektörernas berättelser äro ej alltid sins emellan likformigt affattade och afse dessutom förhållandet på olika orter, sådant detta vid inspektionstillfället befans. "Tidning för folkskolan" åter egnar sig hufvudsakligen åt en utförlig och kritisk behandling af mera speciella frågor, som egentligen beröra folkskolans inre väsende. I K. M:ts årligen afgifna berättelse om hvad i rikets styrelse sig tilldragit meddelas visserligen äfven en redogörelse om folkundervisningen, men uppgifterna i en dylik berättelse kunna icke vara annat än mycket kortfattade och summariska, hvarför de ock ej heller bjuda ett tillräckligt underlag för en mera utförlig framställning af en så vigtig angelägenhet som vårt folkskoleväsende. Nämnda berättelse grundar sig, hvad folkskolan angår, på de för hvarje skoldistrikt af dess skolstyrelse och för hvarje inspektionsområde af vederbörande folkskoleinspektör årligen upprättade och genom domkapitlens försorg till ecklesiastikdepar-

tementet insända särdeles utförliga statistiska uppgifter om folkundervisningen i så väl pedagogiskt som ekonomiskt hänseende. Dessa uppgifter granskas inom departementet och sammanföras till en tabellarisk öfversigt för hela riket. Det är vår afsigt att i det följande, så vidt tidningens utrymme medgifver, ur de i k. ecklesiastikdepartementet beintliga primäruppgifter och tabellarbeten af ifrågavarande slag meddela det hufvudsakliga af hvad som sålunda kommit till vår kännedom angående folkskoleväsendet, särskildt för år 1879 eller det år, för hvilket dylika uppgifter senast inkommit och tabellarikt sammanförts. Dessförinnan vilja vi dock med ledning till en del af ofvan anförda i tryck tillgängliga källor, företrädesvis "Tidning för folkskolan", kasta en hastig återblick på folkundervisningens utveckling från äldre tider inom vårt land,

Hos oss likasom i det öfriga Europa funnos under medeltiden inga skolor för den allmänna folkundervisningen, väl funnos s. k. "domkyrko- och klosterskolor", men dessa afsågo nästan uteslutande det katolska prästerskaps uppföstran, och der någon undervisning meddelades allmogem och dess barn, skedde sådan endast muntligen och utan bok. Den romerska hierarkien gynnade på intet vis utan snarare motarbetade tanken på allmän undervisning i konsten att läsa i bok, såsom farlig för dess tillvaro. Det var reformationen, som gaf uppslaget till en fullständig omhvälfning i folkets uppföstran. Protestantismen ifrade för "att hennes bekännare skulle med egna ögon se hvad Gud i sitt

*) Denna förtjenstfulla öfversigt öfver Sveriges folkskoleväsende är hemtad ur Stockholms Dagblad N:o 219, 226 och 229 för innevarande år.

heliga ord bjuder och befaller". Bibelns läsande af hvar och en blef för reformatörernas sak en lifsfråga. På riksdagen i Vesterås 1527 beslöts, "att Guds rena ord skulle i landet förkunnas och evangelium efter denna dag läsas i alla skolestugor, efter de ju äro kristliga skolor". Presterna uppmanades att öfvervaka barnundervisningen och att sjelfva lägga hand dervid, men då de ansågo sig af sina kyrkliga embetspligter förhindrade att medhinna skötandet af skol-lärarekallet, öfverlätto de detta till klockaren. Härigenom knöts emellertid mellan kyrkan och skolan ett samband, som egt beständ ända in i våra dagar. Bokläsningens införande i den allmänna folkundervisningen var ett jättesteg, men som tarfvade århundraden för att varda faktiskt. Efter det nyss anförda löftesrika beslutet i Vesterås dröjde det ännu mer än halftannat sekel innan den första allmänna folkundervisningslagen utkom, — vi mena härmed de påbud om en allmän barnundervisning, hvilka innehölls i 1686 års kyrkolag. Under mellantiden, slutet af 16:de och större delen af följande århundradet, hade likväl genom enskildes nit och frikostighet uppstått flere s. k. barnskolor. Den första, eller Kalkhyttans barnskola, anlades omkring 1590 i Fernebo socken i Vermland af Gustaf Vasas yngste och protestantismen fast tillgifne son Karl, då regerande hertig öfver nämnda landskap. År 1611 anlades Filipstads barnskola. Om dessa båda skolors verksamhet yttras i Vermlands beskrifning af Fernov, att "redan 1637 fans knapt något bondbarn, som der i orten icke kunde läsa i bok och skriva". Dessa föredömen vunno under vår stormakts-tid, som lifligt återverkade på alla inre förhållanden, efterföljd af många våra stormän. Sälunda funnos redan vid kyrkolagens utfärdande 44 dylika barnskolor inom skilda delar af lan-

det, förutom de i Finland. Grundläggarna till dessa skolor, en Gyllenhjelm, Skytte, Gyllenstjerna och De la Gardie m. fl, anslogo vanligen inkomsten af vissa gods och hemman till lärarnes aföning och skolornas framtida underhåll, hvarför ock flere af dessa skolor måste upphöra vid godsens indragning under reduktionen. I allmänhet föreskrefvo stiftarne såsom vilkor, att lärarne skulle vara prester, eller åtminstone studerade personer. Från dessa skolor utgick en talrik läskunnig ungdom, i hvars led man kunde söka lärare för bokläsningskonstens vidare spridning bland folket. Dessa kraftiga enskilda åtgärder för folkundervisningen rön-te visserligen bifall af regeringen, men understöddes ej genom något bidrag af statsmedel. Konung Gustaf II Adolf, som dock så frikostigt gynnade den högre undervisningen, förklarade i utslag den 13 April 1620: "att af statsmedlen eller kyrkotioden gifva anslag åt de allmänna barnskolorna, dermed behöfver icke Kongl. Maj:t sig och kronan besvära". Denna grundsats gjorde sig sedermera gällande inom svenska statshushållningen i mer än 200 år. Det oakadt påbjöd redan 1686 års kyrkolag allmän barnundervisning. Bland annat föreskrefs: "kyrkoherden skall låta sig angeläget vara att ungdomen i hans socken lära läsa i bok — — kapellan och klockare tillhållas med flit att drifva barnläran — — klockaren skall vara boklärd och kunna sjunga och skriva, så att han deruti kan undervisa församlingens ungdom". Under det derpå följande århundradet blefvo lagbestämmelserna härom skärpta med hänsyn till föräldrars och målsmäns skyldighet att hålla sina barn i skola. En kunglig resolution af den 22 oktober 1723 föreskref: " — — — kunna föräldrarna sjelfva ej undervisa barnen, som deras åliggande pligt är,

så skola de vara förbundne att hålla dem hos skolmästaren eller klockaren i socknen eller hvarest eljest lägenhet dertill finnes. och gäller ingen annan ursäkt till befrielse från vitet, än högsta fattigdom. Skulle någon af tredsko och utan laga ursäkt sådant eftersätta, sedan han första och andra gången blifvit åtvarnad, plikte då mark silfv. m:t till socknens fattiga barns undervisning och vare icke dess mindre skyldig att sätta barnet till att lära läsa i bok". Oberoende af dessa direkta lagbestämmelser om barnundervisningen uppstodo tvenne kyrkliga institutioner, husförhören och ungdomens beredelse medelst undervisning till sin första nattvardsgång, hvilka både kraftigt främjade bokläsningens allmänna införande. Men så länge regering och ständer fortfarande ansågo sig skyldige endast att anordna, men icke att bekosta den allmänna barnundervisningen eller att sörja för lärares bildning, utan öfverlätto omsorgen om denna undervisning förnämligast åt kyrkans män, kunde folkundervisningen i regeln omfatta endast bokläsning och det nödtorftiga af kristendomsläran. Och dock stodo vi i detta hänseende vid slutet af 18:de århundradet främst bland Europas folk. Blott ett land, Tyskland, började nu göra oss denna hedersplats stridig genom i åtskilliga stater på enskildt initiativ inrättade, efter hand med statsanslag understödda folkskolelärare-seminarier, hvilka med början af innevarande århundrade stälde detta lands folkskoleväsende för någon tid främst. Det dröjde likväl ej länge, förr än äfven inom vårt land kraftiga åtgärder vidtogos för folkundervisningens ytterligare höjande. Sedan rikets ständer, med anledning af en till dem den 1 Februari 1840 aflåten k. proposition rörande folkundervisningens befrämjande, upprättat ett förslag till "lag om folkundervisningen i riket" med

tillkännagifvande, hurusom de dels till nödiga undervisningsanstalter för lärares bildande för folkskolorna samt till stipendier åt elever vid berörda bildningsanstalter, dels ock till understöd för folkskolelärares aflönande anvisat vissa uppgifna årliga anslag, utkom Kungl. stadgan den 18 Juni 1842 angående folkundervisningen i riket. Denna stadga, som förbehöll staten lärarnes utbildning, men förpligtade kommunen att hufvudsakligen bekosta och värda sin skola och föräldrarne att sända dit sina barn, är vår folkskolas Magna Charta, uppslaget till hennes fortsatta utveckling. Under de 40 år, som sedan dess förflutit, hafva regering och riksdag ej tröttnat att med lagstiftning och uppoffringar främja den viktiga saken. Med växande insigt om det kraf, folkets vidgade inflytande på landets öden ställer på dess uppfostran, hafva landsting, kommuner och enskilde i enig samverkan med staten deltagit i dessa sträfvanden. Också har vårt folkskoleväsende af främlingar vid flere tillfällen så väl offentligt som enskildt erkänts såsom mönstergilt. Ett sådant erkännande är visserligen glädjande, men det bör likväl icke vara målet; det stora gemensamma målet för fortsatta bemödanden i denna riktning är vårt folks förädling i seder och förkofran i kunskaper. De nyare anordningarna för höjandet af vårt folkundervisningsväsende hafva visserligen ännu icke hunnit bära all den frukt, man har rätt att vänta, men hvad vi redan nu se berättigar oss dock att hoppas på rika skördar i framtiden. Vi öfvergå nu till framläggande af vissa statistiska data i vårt ämne.

De läroanstalter, som dels till följd af lagstiftning, dels på enskildt initiativ tillkommit för folkundervisningens främjande äro af fyra slag, nämligen: 1) seminarier, 2) folkskolor, 3) högre folkskolor samt 4) folkhögsko-

lor. Ehuru endast folkskolorna äro hufvudföremålet för denna uppsats, vilja vi i korthet beröra de öfriga anstalterna i nyss angifna ordning.

1) *Seminarierna.*

Dessa läroanstalter underhållas af staten och hafva till uppgift att för folkskolorna bilda lärare och lärarinnor. Hvarje seminarium fördelas i fyra klasser och lärotiden beräknas för hvarje klss till ett år. K. M:t tillsätter föreståndaren, som bör vara filosofie kandidat. Undervisningen, som bestrides af rektor i förening med minst fyra hufvudlärare eller adjunkter samt af särskilda lärare i öfningsämnen, omfattar kristendoms-kunskap, svenska språket, räknekonst och geometri, historia och geografi, naturkunnighet, pedagogik och metodik, välskrifning, teckning, musik och sång, gymnastik och vapenöfning (endast för manliga elever) samt trädgårdsskötsel och trädplantering, hvarjemele eleverna böra, så vidt tillfälle dertill kan beredas, erhålla undervisning i simning. Lärokursen i hvart och ett ämne är ock närmare bestämd. De tre första åren egnas företrädesvis åt den teoretiska undervisningen. Vi ega för närvarande 12 sådana läroanstalter, hvaraf 5 för qvinliga elever. Förutom 255,225 kr., som af statsmedel utgå för dessa anstalters underhåll och lärarnes aflöningar, finnes ett i stat upptaget årligt anslag, numera eller från och med år 1880 höjdt till 75,000 kronor, hvilket belopp skall såsom stipendie-understöd årligen fördelas med högst 150 kr. åt hvar och en af sådana behöfvande elever, hvilkas hemvist äro från seminariet mera aflägsna och som i öfrigt gjort sig af understöd förtjenta, samt får ett sådant stipendium åtnjutas under högst fyra års tid. Höstterminen 1879 uppgick samtliga elevernas antal till 1,471, hvaraf 469 qvinliga. Med välbetänkt omsorg om de båda i landets nordligaste del befintliga

icke svenska nationaliteterna underhåller staten derjemte två mindre läroanstalter för bildandet af småskole-lärare och lärarinnor, den ena i Jockmock för lappar och den andra i Haparanda för finnar. Elevernas antal utgjorde nyss nämnda är vid den förra 17 och vid den senare 31. Dessutom finnas i rikets öfriga delar 12 af landsting underhållna och 6 af enskilde inrättade småskolelärareseminarier.

2) *Folkskolorna.*

De för den allmänna barnundervisningen anordnade skolorna indelas i tre slag, nämligen småskolor, mindre skolor och egentliga folkskolor. I småskolan lemnas endast förberedande undervisning för folkskolan och i de mindre skolorna meddelas blott ett minimum af folkskolans kurs. Lärarne i dessa skolor likasom biträdande lärare i folkskolan böra väl inför skolrådet och dess ordförande hafva ådagalagt vissa för sitt kall erforderliga kvalifikationer, men de behöfva ej vara "examinerade", hvar emot för vinnande af ordinarie anställning vid den egentliga folkskolan tillika bör företes intyg om vederbörligen vid seminarium aflagd godkänd examen. De kunskapsämnen, som bibringas seminariernas elever, böra ock i allmänhet utgöra föremål för undervisningen i den egentliga folkskolan. Såsom *minimum* är dock föreskrifvet, att de barn, hvilka af en eller annan anledning icke kunnat förvärfva det fulla kunskapsmätt, som undervisningen erbjuder, böra, då de lemna skolan, åtminstone hafva inhämtat nödig kunskap i

a) ren och flytande innanläsning af svenska språket, så latinsk som svensk stil;

b) religionskunskap och biblisk historia till den grad, som erfordras för att kunna börja den egentliga nattvardsläsningen;

c) kyrkosång;

d) skriva; och

e) de fyra räknesätten i hela tal.

De lärjungar åter, hvilka fullständigt genomgått den egentliga folkskolan och dess högsta afdelning, den s. k. *fortsättningsskolan*, hafva i allmänhet utöfver nyss anförda minimikurs inhemtat någorlunda färdighet i rätt- och välskrifning, allmän öfversigt af fysisk och politisk geografi, fäderneslandets historia och grunddragen af allmänna historien, räknekonst till och med sammasatt regula de tri, allmänna begreppen af geometri, linearteckning och naturkunnighet, hvarvid i skolor på landet förnämligast de delar af naturläran förekommit, hvilka hafva betydelse för jordbruket.

Beträffande öfningarna i sång, gymnastik- och trädgårdsskötsel synas dessa ännu bedrifvas temligen lamt, der icke skolan eger tillgång till särskilda lärare i dessa ämnen. *Sång-öfningarna* hafva dock jemförelsevis gjorde bästa framstegen, måhända därför att flertal folkskollärare å landet tillika är organister. *Gymnastik och vapenöfningarna* hafva deremot på de flesta ställen i hög grad försumrats, synnerligast med hänsyn till de fordringar, som k. cirk. den 9 januari 1863 ställer på den gymnastiska undervisningen, hvilken bör omfatta "pedagogisk gymnastik till den utsträckning, som omständigheterna medgifva, äfvensom för gossar march-öfningar och enklare infanterirörelser samt för de äldre af dem exercis och de första grunderna af bajonettfäkting med trügevär". Undervisningen i *trädgårdsskötsel* står visserligen ännu på en låg ståndpunkt, hufvudsakligen beroende af menigheternas likgiltighet derför, men det vill likväl synas, som skulle detta läroämne begynna omfattas med något större intresse än hittills.

Jemte ett förslagsanslag af 30,000 r. till fortsättningsskolan har riksdagen anvisat ett årligt belopp af

15,000 kr. att användas till understöd åt de församlingar, som på lämpligt sätt bereda i skolåldern varande gossar undervisning i *slöjd*. Denna undervisning afser icke bibringandet af färdighet i något visst yrke, utan af händighet och förmåga att bruka vanligast förekommande verktyg, företrädesvis snickareverktyg. Dessa båda, fortsättningsskolan och slöjdundervisningen, från den egentliga folkskolan utskjutande telningar för höjandet af folkundervisningen i så väl teoretiskt som praktiskt hänseende hafva hittills vunnit någon egentlig omvårdnad endast inom de större kommunerna, företrädesvis stadskommunerna, och äro dessutom ännu alltför spåda för att visa den kommande fruktens art.

Hvarje skola, vare sig småskola, mindre skola eller egentlig folkskola, kan vara antingen *fast*, d. v. s. att undervisningen hela läsetiden fortfarande meddelas på samma ställe, eller ock *flyttande*, så att en och samme lärare under olika tider af läsåret meddelar undervisning på skilda stationer, hvilka tillsammans dock betraktas såsom en skola. Att den fasta skolan, genom den större enhet och samhälning som utmärker dess verksamhet och framför allt genom den längre undervisningstid som der kommer hvarje barn till godo, utöfvar en vida kraftigare inflytelse än den flyttande och således är vida att föredraga framför den senare, är tydligt samt äfven framhållet i folkskolestadgans 1:a §. Det heter der nämligen: i hvarje stadsförsamling eller socken på landet bör finnas en, helst fast skola, med vederbörligen *vid ett seminarium* godkänd lärare; dock kunna två eller flera församlingar förena sig om en skola, der en ringare folk mängd och öfriga förhållanden påkalla en sådan förening, äfvensom att der medellöshet eller lokala förhållanden hindra inrättandet af fast sko-

la, må tills vidare barnundervisningen besörjas i flyttbara skolor med en eller flere på nyss omämnda sätt godkände lärare. Hvarje sådant område eller *skoldistrikt* lyder under ett *skolråd*, som utgöres af kyrkoherden eller den prestman, som hans ställe företräder, såsom ordförande samt några, minst fyra, af församlingen för fyra år valda, inom skoldistriktet boende ledamöter. I Kongl. förordningen den 21 mars 1862 om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd uppräknas det sistnämndas äligganden, bland annat att hafva inseedde öfver alla inom distriktet inrättade skolor, att vid tillsättande af "examinerad" lärare i den egentliga folkskolan förelägga de sökande läseprof och på förslag uppföra tre af de sökande. Skolråden böra jemväl tillse, att läroämnen i folkskolan inträda i undervisningen i en ändamålsenlig ordning,

att öfningarna i skolan hufvudsakligen afse utvecklingen af lärjungarnes själsförmögenheter, samt att för hvarje skola upprättas en efter skolans särskilda art lämpad läroplan och läsordning. Till ledning härvid är en normalplan utarbetad och tillställd skolråd och lärjungar. För Stockholms stad, som utgör ett enda skoldistrikt, finnas särskilda stadganden. Dess folkskoleväsende ombesörjes dels af en för samtliga folkskolorna derstädes tillsatt öfverstyrelse, dels af åtta särskilda skolråd, ett för hvardera af stadens territorialförsamlingar. Städerna Göteborg, Malmö och Norrköping bilda ock hvar för sig ett skoldistrikt, hvardera med en särskild skolstyrelse.

I följande artikel skola vi förelägga åtskilliga intressanta sifferuppgifter rörande folkskolorna.

Lediga tjenster *).

Den 6 Oktober. Skolläroretjensten vid Väderstads och Harstads församlingars fasta skola, med hvilken vid nuvarande innehafvarens afgang orgelnist- och klockaretjensten kommer att förenas. Lönen såsom skollärare utgår med, förutom bostad och jordland, 600 kr. jemte ersättning för kofoder och ved. Adress: Väderstad. — Folkskoleläroretjensten vid fasta skolan inom Kyrkrotten af Risinge församling, hvarst äfven sex veckors fortsättningsskola är anordnad. Löneförmåner enligt lag. Adress: Finspong. — Ny ansökningstid till en lärare eller lärarplats vid en flyttande folkskola i Allgutsboda. Lön efter lag.

Den 8 Oktober. Klockare- och orgelnisttjensten i Öfver-Jerna församling, med hvilken folkskoleläroretjensten kan förenas. Adress: Jerna.

Den 10 Oktober. Läroretjensten vid fasta folkskolan i Ingelstad i Christianstads län. Årliga lönen är 600 kronor utom annat, som i gällande lag bestämmes, och undervisningstiden är 8 månader på året. Adress: Östra Herrestad pr Hemmenhög.

Den 12 Oktober. Förenade folkskoleläroretjensten, klockare- och organisttjensten i Ekers församling. Lönevillkoren äro åttahundra kr. i ett för allt, jemte husrum och vedbrand. Adress: Örebro.

Den 13 Oktober. Läroretjensten vid Skönabecks fasta folkskola. Lönen är 600 kr; utom föreskrifna förmåner. Adress: Slimminge pr Skurup. — En småskolläroretjenst med lön af 250 kronor utom bushyra och vedbrand är ledig i Sorunda. Adress: Sorunda.

Den 14 Oktober. En ordinarie lärareplats vid Sättra skola i Ofvansjö församling. Lönen är 600 kr., 90 kr. såsom ersättning för kotoder jemte öfriga förmåner. Adress: Kungsgård. — Förenade klockare- och folkskolläroretjensten i Östervallskogs församling, Holmedals pastorat, med åttahundra (800) kronors kontant lön samt 10 tunnor hafre, deri inberäknad ersättning för vedbrand och kofoder.

Den 15 Oktober. Läroretjensten vid Månars församlings fasta folkskola, med hvilken orgelnisttjensten är förenad och kloc-

*) Tjensterna sökes hos skolrådet i församlingen inom 60 dagar från annonsens datum och äro förenade med i lag stadgade löneförmåner, der icke annorlunda särskildt uppgifves.

karetjensten vid nuvarande innehafvares afgång kommer att förenas. Skolelärelönen efter lag. Orgelnistlönen 100 kronor och klockarelönen 100 kronor. Adress: Jönköping och Barnarp.

Den 17 Oktober. Förenade folkskolelärare-, klockare- och organisttjänsterna i Mörbylånga församling sökes inom 60 dagar, räknadt från den 1 Oktober. Skollärelönen efter lag. Klockare- och organistlönen utgör 300 kronor kontant. — En ambuleraende folkskollärebefattning inom Håbols församling af Elfsborgs län. Lön efter lag, eller 600 kronor m. m.

Den 19 Oktober. Läraretjensten vid Tegelsmora folkskola, med hvilken befattning orgelnist- och klockaretjänsterna vid nuvarande innehafvarens afgång komma att förenas. Lönen är 650 kronor för 8 ½ månaders läsning samt öfriga förmåner enligt lag. — Läraretjensten vid Norra Hulta ambul. folkskola. Lön enligt lag. Adress: Loushult per Killeberg. — Tvenne fasta folkskolelärebefattningar, den ena vid Eskesta och den andra vid Yttre skola i Tierps församling af Upsala län. Årlig lön vid hvardera 600 kronor jemte öfriga förmåner enligt lag, dessutom vid den senare ca trejerdedels tunnland bördig jord för lärarens behof. Adress: Tierp.

Den 20 Oktober. Nyinrättade folkskollärarysslan inom Skogtorps distrikt af Stafvinge församling med fast station i Skogtorps by sökes före den 20 december. Lön enligt lag. Adress: Falkenberg. Ny ansökningstid. — Läraretjensten vid folkskolan i Lingslatö af Vaddö församling. Lönen är 600 kronor, förutom de i skolstadgan bestämda förmånerna in natura. — Ordinarie läraretjensten vid mellap 2 skolhus, inom 1 fjerdingsvägs afstånd, flyttande folkskolan i Svenneby skoldistrikt. Lön enligt lag. Adress: Qville, Bohus län.

Den 21 Oktober. Folkskoleläretjensten i Sjötofta församlings i Elfsborgs län fasta folkskola. Adress: Tranemo. — En på två stationer ambuleraende folkskolläraryssla i Ödskölds församling, ånyo förklarad ledig. Lönen är 600 kronor och öfriga förmåner enligt lag. Adress: Steneby. — Fasta folkskollärarysslan i Hamneda med kontant lön 600 kronor utom husrum, kofoder och vedbrand tillika med organist- och klockaretjänsterna, hvilka framdeles dermed förenas. Adress: Ljungby och Ljunga.

Den 24 Oktober. Inom Blomskogs församling en folkskoleläraryssla, på 2 sta-

tioner (lön 600 kronor samt 200 kronor för naturaprestationer). Adress: Blomskog. — Läraretjensten vid fasta skolan i Mollösund af Morlanda pastorat i Bohus län i förening med orgelnistbefattningen derstädes. 600 kr. m. m. i lön för den förra tjänsten och årligen fyra offer för den sistnämnda. Adress: Kärebogen. — Förenade folkskolelärare-, klockare- och orgelnisttjänsterna i Bettna församling af Stenungs stift.

Den 25 Oktober. Lärarebefattningen vid fasta folkskolan i Marnäs. Adress: Smedjebacken, Norrbärke församling i St. Kopparbergs län. — Läraretjensten vid en på 2 stationer flyttande folkskola i Åkarps församling. Christianstads län. (Lön 600 kr.) Läsuprof fordras. Adress: Åkarp pr Hesselholm. — Lärare eller lärarinnebefattningen Ränäs Bruks fasta folkskola. Sökande bör vara kunnig i orgelspelning. Adress: Fasterna i Stockholms län. — Inom Blomskogs församling en folkskoleläraryssla. Lön 600 kronor samt 200 kronor i ersättning för naturaprestationer. Adress: Blomskog.

Den 26 Oktober. Läraretjensten vid Tegelsmora folkskola, med hvilken befattning orgelnist- och klockaretjänsterna komma att förenas. Lönen är 650 kronor m. m. Sökes intill den 19 Oktober. Adress: Tobo.

Den 28 Oktober. I Lista församling Nyköpings län finnes en folkskoleläraryssla. Lön: 665 kronor m. m. Befattningen kommer att förenas med klockare- och orgelnistbefattningarna. Lönen för dessa senare beställningar är 250 kronor m. m.

Den 1 November. Folkskoleläretjensten inom Malmbäcks församling i Vexjö stift. Lön 600 kronor m. m. På klockare- och organistbetyg fästes särskildt afseende. — Förenade små- och folkskoleläraryssla vid Nyhammars bruk, Grangärde socken. Lönen i ett för allt 785 kr. årligen jemte fri bostad och vedbrand. Dessutom lemnar bruket frivilligt årligen 150 kr. för undervisning i qvinnoslöjd. Adress: Grangärde. — Småskoleläraryssla i Sunnansjö, Grangärde socken. Lönen i början 250 kr. utom fri bostad och vedbrand. Adress: Grangärde. — En lärareplats vid flyttande folkskolan i Jernskogs församling af Vermlands län med 600 kr. m. m. i lön. Adress: Köla.

Den 2 November. Lärarebefattningen vid fasta folkskolan i Skillinge i Hofby församling af Ingelstad härad, Christianstads län. Lön 600 kronor m. m. Adress: Hofby via Hamnehög.

Billigt och godt!! Bästa premiebok för folkskolan!!

På *C. E. Fritzes k. hofbokhandels i Stockholm* förlag har utkommit och finnes hos alla bokhandlare å 60 öre.

FOLKSKOLANS KARTBOK.

Femton kartor i färgtryck ur *Dr. M. Roths atlas för skolan och hemmet af*

C. R. Sundström,

fil. d.r., adjunkt vid *Ladugårdsskolan allmänna läroverk i Stockholm.*

Innehåll:

1. Verldskarta.	9. Asien.
2. Östra halfklotet.	10. Afrika.
3. Vestra halfklotet.	11. Norra Amerika.
4. Europa. Fysisk karta.	12. Förenta Staterna.
5. Europa. Politisk karta.	13. Södra Amerika.
6. 7. Sverige och Norge.	14. Australien.
8. Finland.	15. Palestina.

 30,000 exemplar sålda på några månader.

Billigt och godt!! Bästa premiebok för folkskolan!! (38)

Billigt och godt!

Billigt och godt!

P. M. SAHLSTRÖMS

**Bok-, Musik-, Pappers- och Konsthandel,
LINKÖPING,**

emottager och utför beställningar för *Präst- och Kommun-sockenbibliotek och Läseföreningar samt enskilda personer*, å all såväl svensk som utländsk litteratur, kartor, planscher, musikaler, undervisnings- och åskådningsmateriel m. m.

Fullständigt sorteradt lager af

Skrif-, Hamp-, Post- och Breppapper samt Kuverter. Öfriga Skrif- och Ritmaterialer, Räkenskaps-, Protokolls- och Postböcker jemte allt annat som kan hänföras till en väl ordnad pappershandel.

Beställning emottages å

Namn- och firmastämpling å papper och kuverter, *Monogramtryck* samt *Relieftryck* af Monogram, Namn och Vapen i alla färger.

Billiga priser. Ordentlig och skyndsam expedition. Profver på begäran. Alla requisitioner, uppgående till 25 kronor, expedieras fraktfritt till hvarje jernvägsstation.

L

SKRIFBÖCKER.

Meyerbergs eller den s. k. Statens, Sandbergs, Elementarskolans skrifbok, Folkskolans skrifbok, hvilken senare, ehuru temligen ny, utgått i många hundra tusen exemplar, Godtköps-skrifboken, ny, den billigaste skrifbok i landet.

LÄSESTAFVAR,

uppfodrade på träribbor med lösa bokstäfver och förklarande text af *Rektor W. Norlén*.

Räknestafvar,

uppfodrade på träribbor med siffertabell på väf, af *Rektor Fr. Sandberg*.

Norrköping i Januari 1881.

Lithografiska Aktie-Bolaget, Norrköping, största inhemska fabrik för undervisningsmateriel,

försäljer nedanstående artiklar såväl genom Bokhandeln, som direkt från Fabriken eller vid Afdelningens kontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö.

På begäran sändes specifik pridförteckning franc

Småskolans ABC-bok

af *Rektor Fr. Sandberg*.
9:de uppl. under tryckning,
föregående upplagor 35,000
exemplar.

ZONKARTA,

16X64 dec.-tum, uppfodrad
på väf och fernissad.

Bilderark

Småskolan och hemmet

af *Rektor Fr. Sandberg*.
25 färgtryckta, naturhistoriska
planscher.

"För de i normalplan för
undervisningen i folkskolor
och småskolor" upptagna
åskådningsöfningar erbjuda
dessa bilderark ett lämpligt
åskådningsmateriel, som ej
bör saknas i någon väl ord-
nad småskola.

Skandinavien och Finland,

karta af Starbäck och Mer-
zer, utgången redan i öfver
100,000 ex.

Gradnät och Kontur- teckningar

af *Rektor Fr. Sandberg*,
ny förbättrad upplaga.

Stuhlmans Rithäftten till bil-
ligaste pris.

Norrköpings Bokstafs- sats,

lösa bokstäfver, uppfodrade
på papp, ordnade för den för-
sta undervisningen; med eller
utan trälåda.

Metrisk systemet,
praktisk hjälpredda för menige
man och till skolbruk af
IVAR A. LYTTKENS.

10-öres Fiekbok för Meter-
systemet.

Lithografiska Aktie-Bolaget.